

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЮРИДИЧНА ЛОГІКА»

кафедра філософії права та юридичної логіки

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Форми здобуття вищої освіти: денна, заочна
Мова викладання: українська
Навчальний рік: 2022-2023
Форма підсумкового контролю: залік

Гвоздік Олег Іванович

науковий ступінь: доктор філософських наук
вчене звання: професор
посада: професор
Тел.: 066-289-03-68
E-mail: 2015moloko@gmail.com
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 811
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=yiaO3y0AAAAJ&hl=uk>

Михайленко Роман Володимирович

науковий ступінь: кандидат філософських наук
вчене звання: доцент
посада: доцент
Тел: 094-906-21-06
E-mail: 6726@ukr.net
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 819
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=LRIP3fcAAAAJ&hl=uk>

Контактний телефон
Електронна адреса
Розклад навчальних
занять

Тел.: 249-09-69
E-mail: k014@naiau.kiev.ua
Робоче місце: каб. 811

Консультації

Очні:

(відповідно до графіка консультацій науково-педагогічних працівників кафедри) з 14:00 до 16:30

Онлайн:

електронною поштою, пн-пт з 9:00 до 16:00

Сторінка дистанційного курсу

<https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=1475>

Стислий опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розвиток логічного, критично-орієнтованого мислення як елементу професійної, а саме правової культури фахівця.

Тривалість – 3 кредити, загальна кількість годин – 90:

денна форма навчання: аудиторних годин – 30, самостійної роботи – 60;

заочна форма навчання: аудиторних годин – 8, самостійної роботи – 82.

Форми та методи навчання: денна та заочна форми навчання.

Методи навчання: бінарні, частково-пошукові; *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація), *практичні* (репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія); частково-пошукові, проблемні, дальтон-технологія, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

Поточний контроль: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування); робота за індивідуальними завданнями; тестування; реферативне повідомлення; поняттєвий диктант; групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

Підсумковий контроль: проводиться у формі заліку та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою цієї навчальної дисципліни, в терміни, встановлені графіком освітнього процесу. Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені програмою навчальної дисципліни. Застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Пререквізити (Prerequisite): юридична деонтологія, українська мова професійного спрямування, теорія держави та права.

Постреквізити (Postrequisite): юридичне документознавство, філософія права, кримінальне право.

**Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна
Програмні результати навчання («hard skills»)**

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
Для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра зі спеціальності 081 «Право»	
<p>РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.</p> <p>РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.</p> <p>РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

**Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення
навчальної дисципліни («soft skills»):**

- здатність самостійно приймати рішення;
- навички комунікації;
- здатність вирішувати практичні проблеми.

Структура навчальної дисципліни та тематика навчальних занять

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі теми
<p>Тема 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення</p>	<p>Лекція: онлайн</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логіка як наука про закони та форми побудови міркувань. 2. Логічна формалізація та переваги її застосування. 3. Практичне значення логіки. 4. Нарис історії логіки. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції. Навчальні питання для самостійного опрацювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення логіки як науки. 2. Логіка та юридична логіка. 3. Мислення та мова. 4. мова як знакова система. Види мов.
<p>Тема 2. Поняття як форма мислення</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань семінарського заняття 2 :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична логіка як галузь наукового знання. Метод формалізації. 2. Загальна логічна характеристика поняття. 3. Відношення між поняттями. 4. Дефініція та логічний поділ поняття. <p>Тези до обговорення: Найпростішою формою мислення є поняття. Це і зумовило ту обставину, що сьогодні ми будемо вести мову саме про поняття. Поняття має і самостійне значення для юриспруденції. Дефініції, тобто визначення юридичних понять відіграють в ній дуже важливу роль. Закони містять цілий ряд дефініцій понять. Наприклад, дефініції крадіжки, вбивства, шахрайства тощо. Такі поняття, зміст яких закріплений законом, називають легальними поняттями. Потім перейдемо до більш складної форми – судження. Далі треба буде</p>	<p>Готуючись до семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Логічна культура особи та суспільства. - Логічний аспект проблеми юридичної термінології. - Логіка і творчість. - Мислення і логіка. - Розуміння логосу. 4. Пройти тестування з теми. <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Знайти елемент змісту поняття «право» серед таких термінів: «цивільне право», «кримінальне право», «система загальнообов'язкових, формально визначених правил поведінки», «екологічне право». II. Знайти елемент логічного обсягу поняття «логіка» серед таких термінів: «структура мислення», «діалектична логіка», «форма мислення», «закон правильного мислення». III. Знайти елемент змісту поняття «логіка» серед таких термінів: «діалектична логіка»,

	<p>опанувати закони правильного мислення, тобто логічні закони, і після цього ми будемо готові до аналізу основної проблеми – як правильно будувати умовиводи.</p> <p>У другому питанні ми проаналізували відношення між сумісними поняттями та відношення між несумісними поняттями і використали відповідні схеми. Такі схеми дозволяють наочно уявити собі ці відношення і полегшують їх розуміння.</p> <p>Особливе значення мають дефініція та поділ поняття. Дефініція – операція, що розкриває зміст поняття, а поділ дозволяє проаналізувати структуру обсягу поняття. Обидві операції мають правила, які слід знати кожному юристу.</p>	<p>«формальна логіка», «форма мислення», «теоретична наука».</p> <p>IV. Серед кімнати стоїть чоловік і розглядає чиясь фотографію. “Я ріс у сім’ї один, як перст, один, – каже він. – Але все-таки батько того, хто на фотографії, син мого батька”. Кого знято на фотографії?</p> <p>V. Визначити зміст понять: держава, право, логіка.</p> <p>VI. Визначити логічний обсяг понять: юрист, правоохоронний орган, факультет Національної академії внутрішніх справ.</p> <p>VII. Зобразити за допомогою колових схем відношення між поняттями: громадянин, юридична особа, організація.</p> <p>VIII. Зобразити за допомогою колових схем відношення між поняттями: юрист, студент, спортсмен.</p> <p>IX. Підберіть до поданих понять родові та видові поняття: а) викладач; б) суспільство; в) економіст; г) інститут; д) рослина.</p> <p>X. Зобразити за допомогою колових схем відношення між поняттями: капітан, офіцер, службовець.</p>
<p>Тема 3. Судження та його роль в юриспру- денції</p>	<p>Лекція: онлайн</p> <p>1. Судження як форма думки. Прості судження.</p> <p>2. Складні судження, їх види та семантичні таблиці.</p> <p>3. Логічні властивості правових норм.</p> <p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань до семінарського заняття 3:</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції.</p> <p>Під час семінарського заняття 3:</p> <p>1. Опрацювати питання теми.</p> <p>2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми.</p> <p>3. Зробити реферативні доповіді, підготувати есе, (перелік тем): - Специфіка суджень як форми відображення дійсності.</p>

	<p>1. Судження як форма мислення. Судження і речення. Норма права як судження.</p> <p>2. Прості судження, їх склад і види.</p> <p>3. Способи утворення складних суджень за допомогою логічних сполучників. Семантичні таблиці (таблиці істинності).</p> <p>Тези до обговорення: Судження як форма мислення. Істиннісні значення судження. Судження та речення. Норма права як судження. Логічні особливості нормативних суджень. Логічна структура юридичної норми. Співвідношення цінності та істинності правової норми. Основні форми представлення юридичної норми.</p> <p>Структура елементарного висловлювання. Терміни висловлювання (суб'єкт і предикат). Стверджувальна (позитивна) і заперечна (негативна) зв'язки. Квантифікація висловлювань.</p> <p>Прості судження та їх види. Підстава поділу суджень на прості та складні. Класифікація простих суджень за якістю та кількістю. Колові схеми відношень між термінами в категоричних судженнях. Розподіленість термінів у судженнях. Істиннісні відношення між простими судженнями. Відношення сумісності: еквівалентність (тотожність), логічне підпорядкування, часткова сумісність (субконтрарність). Відношення несумісності: суперечність (контрадикторність), протилежність (контрарність).</p> <p>Внутрішні та зовнішні вимоги до істинності норми права. Співвідношення істинності норми права з її ефективністю у правозастосовчій діяльності.</p> <p>Поняття «матеріальної порівнянності» суджень. «Логічний квадрат» та правила співвіднесення матеріально порівнянних висловлювань.</p> <p>Основні різновиди логічного зв'язку простих висловлювань у рамках складних суджень. Кон'юнкція як вимога одночасної істинності висловлювань. Диз'юнкція як заборона одночасної хибності</p>	<p>- Норма права як судження.</p> <p>- Модальні висловлювання у галузі права.</p> <p>- Актуальні проблеми стандартизації мови правової науки.</p> <p>- Контроль логічного взаємозв'язку тверджень у процесі допиту.</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як формалізувати складне судження? 2. За якої умови складне судження може вважатися законом логіки? 3. Визначити ознаки, що відрізняють правові норми від інших спонукально-регулятивних приписів. 4. Визначити основні елементи структури правової норми. 5. Проаналізувати логічні властивості правових норм. <p>Практичні завдання:</p> <p>I. У наведених прикладах виберіть речення, які не виражають судження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Держава — основний інститут політичної системи класового суспільства. 2) Тиха українська ніч! (М.В. Гоголь) 3) Пограбування – умисний злочин. 4) Поховайте та вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кров'ю волю окропіте! (Т.Г. Шевченко) <p>II. Визначити структуру і формулу атрибутивного судження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Жодне кримінальне правопорушення не повинне залишитися нерозкритим. 2) Скарби Києво-Печерської лаври є державним надбанням. <p>III. Визначити вид складного судження та його складові частини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Виготовлення фальшивих грошей або цінних паперів
--	---	---

	<p>суджень-складових. Сильний (строгий) та слабкий (нестрогий) різновиди диз'юнктивного зв'язку. Імплікація як вираження умовного зв'язку (зв'язку між достатньою та необхідною умовою). Еквіваленція (тотожність) як двосторонній (симетричний) умовний зв'язок. Принципи формалізації складних суджень. Методика алгоритмічного встановлення валентності складного судження за допомогою семантичних таблиць (таблиць істинності). Поділ суджень за модальністю. Логічна та фактична (онтологічна) модальності. Основні категорії алетичної модальності: необхідність, можливість, випадковість. Деонтична модальність та її категорії (зобов'язування, заборона, дозвіл). Поняття епістемічної, аксіологічної, часової та інших модальностей. Урахування модальності суджень у правоохоронній діяльності. Деонтична характеристика норм права.</p> <p>Логічне тлумачення норми права та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Інші логічні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень.</p>	<p>відноситься до тяжких кримінальних правопорушень.</p> <p>2) Вирок не може бути залишений в силі, якщо об'єктивність свідчень викликає сумніви.</p> <p>3) До іспитів студенти допускаються лише у випадку, якщо вони складуть заліки.</p> <p>IV. Виразити у символічній формі такі складні судження.</p> <p>1) Якщо сукупність доказів, що розглядається у судовому засіданні, не переконала суддів у винності або невинності підсудного, то ними може бути прийняте рішення про відправлення цієї справи на дослідження.</p> <p>2) Якщо особа порушує норму, що містить кримінально-правову заборону, то вона вступає у кримінально-правові відносини з державою.</p> <p>3) За карним правом помилка може бути або фактичною, або юридичною.</p> <p>V. Вказати формулу, яка виражає логічну структуру такого судження: "Якщо підозрюваний має алібі, то він непричетний до кримінального правопорушення".</p> <p>VI. Вказати формулу, яка виражає логічну структуру такого судження: "Якщо свідчення свідка не є істинними, то вони є хибними".</p> <p>VII. Вказати формулу, яка виражає логічну структуру такого судження: "Підсудний може бути винним чи невинним".</p> <p>VIII. Чи можуть бути загальноствердні та загальнозаперечні судження одночасно хибними?</p> <p>IX. Чи знаходяться частковоствердні судження у відношенні підпорядкування із загальноствердними судженням?</p>
--	--	--

<p>Тема 4. Закони логіки висловлю- вань. Співвідно- шення логічних та юридичних законів</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань до семінарського заняття 4.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика логічного закону. Співвідношення логічних та юридичних норм. 2. Способи виявлення законів логіки за їх формальною структурою. 3. Принципи правильного мислення та основні закони традиційної логіки висловлювань. <p>Тези до обговорення: Поняття закону в логіці та юриспруденції: спільне та специфічне. Закон як необхідний і загальний (для певної предметної області) зв'язок. Закони буття і закони мислення. Відображення у законах формальної логіки відносної стійкості, якісної незмінності явищ реального світу, їх еквівалентності між собою у певному плані. Співвідношення логічної та юридичної необхідності. Формально-логічний закон як тотожно-істинна формула. Принципи диференціації основних та неосновних (похідних) законів логіки. Основні формально-логічні закони. Пропозиційна логіка (логіка висловлювань): її предмет та принципи побудови. Закони, які визначають аксіоматичний базис логіки висловлювань. Закон тотожності. Принципи визначеності та послідовності мислення і їх вираження у законі тотожності. Умови дотримання закону тотожності та можливі помилки, пов'язані з їх порушенням. Вимога логічної визначеності та проблеми ідентифікації й групової належності у криміналістиці.</p>	<p>Х. Чи є складним судження "Злочин вчинено Т. або А."?</p> <p>Під час семінарського заняття 4.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Зробити реферативні доповіді, підготувати есе, (перелік тем): <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення логічних законів для кваліфікації злочинів. 2. Роль законів логіки в юридичній науці. 3. Роль законів логіки в юридичній практиці. 4. Закони логіки та правові закони. 5. Різниця між законами та принципами логіки. <p>4. Пройти тестування з теми.</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте, яку специфіку має втілення загальних логічних вимог в юридичному мисленні. 2. Встановити в якому сенсі в юридичній сфері є припустимими логічні суперечності. 3. Проаналізуйте особливості вирішення проблеми достатності та необхідності підстав в юридичній галузі. 4. Закони логіки та юридичне мислення. 5. Основні принципи логіки. <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Чи можна вважати логічним законом вираз? $((A \vee B) \wedge \bar{B}) \rightarrow A.$ II. Чи можна вважати логічним законом вираз? $(A \vee B) \leftrightarrow (A \rightarrow \bar{B}) \wedge (A \vee B).$ III. Чи можна вважати логічним законом вираз? $((C \rightarrow D) \wedge C) \rightarrow D.$ IV. Визначити, який закон логіки виражено у статті:
--	---	---

	<p>Межі застосування закону тотожності. Парадокси й алогізми, зумовлені позапредметним дотриманням закону тотожності.</p> <p>Закон виключеного третього. Суть принципу несуперечності й особливості його реалізації в юридичній теорії та практиці. Відношення суперечності між висловлюваннями та його вираження у законі виключеного третього. Уточнення принципів визначеності та послідовності в законі виключеного третього. Закон виключеного третього та бівалентна семантика традиційної логіки: сфера застосування та причини обмеженості. Альтернативні логічні системи, що компенсують дефіцит бівалентної семантики.</p> <p>Діалектика і формальна суперечливість. Онтологічні та формально-логічні суперечності. Проблема співвідношення онтологічних суперечностей та їх відображення в мисленні; принципи вирішення цієї проблеми у сучасній параконсистентній логіці.</p> <p>Закон несуперечності. Різновиди відношення несумісності та їх вираження у законі несуперечності. Проблема сумісності юридичних норм. Використання закону несуперечності при побудові логічних «детекторів брехні».</p> <p>Відображення законів виключеного третього та несуперечності у вимогах кримінального та кримінально-процесуального законодавства. Визначеність, послідовність та несуперечність правотворчої та право застосовної діяльності як фактор правосуддя.</p> <p>Закон достатньої підстави. Принцип обґрунтованості та його вираження у законі достатньої підстави. Закон достатньої підстави та його формальна репрезентація в пропозиційній логіці.</p> <p>Доказовість як вимога законності: відображення даної вимоги в юридичних нормах.</p> <p>Дотримання законів логіки – необхідна умова ефективності професійної</p>	<p>"Розгляд кримінальної справи у суді провадиться лише у відношенні до обвинувачуваних і тільки за тим обвинуваченням, за яким їх віддано до суду".</p> <p>V. Встановити, який закон логіки буде порушено, якщо при обґрунтуванні істинності судження "К. дасть правдиві свідчення" насправді ми обґрунтовуємо судження "К. завжди був чесною людиною".</p> <p>VI. Навести приклади порушення законів тотожності, виключеного третього, несуперечності та достатньої підстави.</p> <p>VII. Чи виражає формула $((S \rightarrow T) \wedge S) \rightarrow T$ закон достатньої підстави?</p> <p>VIII. За допомогою таблиць істинності (семантичних таблиць) визначити, чи є логічним законом формула: $A \leftrightarrow B \equiv ((A \vee B) \wedge (B \vee A))$.</p> <p>IX. За допомогою таблиць істинності (семантичних таблиць) визначити, чи є логічним законом формула: $A \leftrightarrow B \equiv ((A \rightarrow B) \wedge (B \rightarrow A))$.</p> <p>X. За допомогою таблиць істинності (семантичних таблиць) визначити, чи є логічним законом формула: $A \wedge A \equiv A$.</p>
--	---	--

	діяльності працівника правоохоронних органів.	
<p>Тема 5. Умовивід як форма мислення. Система натурально-го виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень</p>	<p>Лекція: онлайн</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика умовиводу. 2. Види умовиводів. <p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань <i>до семінарського заняття 5:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про аргументацію. 2. Доведення, спростування та критика як види аргументації. 3. Правила, помилки та хитрощі в аргументації. 4. Версія як об'єкт юридичного доказування. <p>Тези до обговорення: Уміння міркувати аргументовано є найважливішим компонентом загальної культури людини. Аргументація у найбільш широкому розумінні слова – це процес обґрунтування (тобто наведення доводів або аргументів) певного положення (твердження, гіпотези, концепції) з метою переконання в його істинності, слушності.</p> <p>Треба зауважити, що під словом «аргументація» можуть розуміти також сукупність доводів на користь якогось положення.</p> <p>Кінцева мета аргументації - прийняття аудиторією висунутого положення (чи положень), тобто переконання аудиторії в справедливості положення, яке пропонується їй увазі. Тому теорія аргументації – це система способів, правил та прийомів побудови обґрунтування та критики.</p> <p>У структурі аргументації такого типу відрізняють:</p> <p>тезу - положення, яке необхідно обґрунтувати; аргументи - твердження, за допомогою яких обґрунтовується теза;</p>	<p>Під час лекційного заняття: законспектувати основні положення теми 5.</p> <p>До семінарського заняття 5:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді або есе (перелік тем): <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль умовиводів у правозастосовчій діяльності. 2. Роль та межі міркувань за аналогією у правовому пізнанні та юридичній практиці. 3. Методи дедуктивного контролю логічної коректності міркувань в інтелектуальній практиці юриста. 4. Формалізація мислення від античних часів до епохи кібернетики. 4. Пройти тестування з теми. 5. Складання словника категоріально-поняттєвого масиву з теми навчальної дисципліни. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розглядаючи технологію практичного використання натурального числення висловлювань у царині права, зокрема, аналізуючи методику застосування правил виводу для ефективного побудови міркувань, визначити від чого залежить вибір способу побудови виводу (здійснювати його у формі прямої чи непрямої дедукції). 2. Визначте, яким чином апелювання до більш строгої мови та технічних засобів логічних числень дозволяє вирішити ряд так званих «парадоксів природномовного міркування». 3. Проаналізуйте ефективні алгоритми оцінки

	<p>форму (демонстрацію, схему) - спосіб, який застосовується для обґрунтування тези (в логіці такою формою є ланцюг умовиводів, що пов'язує тезу з аргументами, демонструючи, що теза є необхідним логічним наслідком істинних аргументів).</p> <p>Аргументація за формою поділяється на демонстративну (доказову) та недемонстративну (правдоподібну).</p> <p>Доведення вважають найсильнішим видом аргументації, оскільки в його основі лежить закон достатньої підстави. За законом достатньої підстави, будь-яка думка, що претендує на визнання безперечно істинною, має бути доведена, тобто слід знайти і вказати ту очевидну чи раніше доведену підставу, з якої ця думка логічно випливає.</p> <p>Отже, доведення - це обґрунтування істинності якого-небудь положення шляхом його логічного виведення істинних аргументів. Формою (демонстрацією) такого виду аргументації є лише доказові (необхідні) умовиводи.</p> <p>Залежно від способу здійснення доведення поділяють на два види: пряме та непряме.</p> <p>У теорії аргументації визначають операцію, яка є антиподом доведенню. Такою логічною операцією є спростування.</p> <p>Спростування - це встановлення хибності якогось положення з використанням логічних засобів і положень, істинність яких доведена заздалегідь.</p> <p>Коректність же побудови будь-яких аргументаційних процедур визначається їхньою узгодженістю з низкою загальних логічних правил (правил тези, правил аргументів та правил демонстрації), недотримання бодай одного з них є підставою для обґрунтованої критики цієї побудови.</p> <p>І, навпаки, відповідність даним правилам є гарантом логічної прийнятності аргументації, безвідносно до форми, мети, сфери її здійснення тощо.</p>	<p>прийнятності гіпотез та свідчень, існуючі в сучасній логіці.</p> <p>4. Роль умовиводів у правотворчій та провозастосовчій діяльності.</p> <p>5. Індуктивні умовиводи, їх використання на практиці.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>I. Чи можна віднести такі умовиводи до демонстративних?</p> <p>1) Деякі мешканці даного селища – члени злочинної організації С. Отже, всі члени злочинної організації С мешкають у даному селищі.</p> <p>2) Будь-яке непряме доведення передбачає використання закону виключеного третього. Запропоноване доведення не є непрямим доведенням. Отже, запропоноване доведення не передбачає застосування закону виключеного третього.</p> <p>II. Встановити, чи можна віднести такий умовивід до демонстративних: якщо Гавриш є слідчим, то він – юрист; якщо людина – юрист, то вона має юридичну освіту; якщо людина має юридичну освіту, то це означає, що вона вивчала кримінальне право; якщо А. вивчав кримінальне право, то він кваліфіковано визначить порушення правової норми. Отже, якщо Гавриш є слідчим, то він кваліфіковано визначить порушення правової норми.</p> <p>III. Дати логічний аналіз такого умовиводу: Всі студенти Національної академії внутрішніх справ повинні знати логіку. Шапоренко – студент академії.</p> <hr/> <p>Шапоренко повинен знати логіку.</p>
--	---	---

	<p>Попри те, що юридичне доказування багато в чому відрізняється від строго логічного доведення, застосування принципів та правил останнього у процесуальній діяльності відкриває досить широкий діапазон можливостей в плані логічної раціоналізації вирішення судових справ. У свою чергу, гарантом обґрунтованості та однозначності процесуальних рішень може бути лише базування юридичної аргументації на принципових підвалинах дедуктивної логіки. Адже усі критеріальні правила останньої закономірно передбачають, що відповідність побудови міркування цим правилам забезпечує необхідність впливання отримуваних висновків із наявних підстав (оскільки будь-які альтернативи таким висновкам є об'єктивно несумісними з даними підставами). Таким чином, стратегії оптимізації методології доказових процедур слід розробляти в контексті пошуку шляхів «зближення» засобів сучасної логіки з теорією і практикою юридичної аргументації.</p> <p>Подібно до того, як у теоретичному пізнанні основним засобом розширення знань про світ є висунення й перевірка наукових гіпотез - вірогідних припущень щодо можливого пояснення або вирішення досліджуваної проблеми, у слідчосудовій діяльності такою формою пізнання є версія.</p> <p>За своєю логічною характеристикою версія є одним із видів гіпотези і являє собою обґрунтоване припущення, що пояснює злочинну подію в цілому або окрему його обставину.</p>	<p>IV. Чи може висновок у випадку аналогії бути істинним судженням?</p> <p>V. Чи може висновок у випадку неповної індукції бути істинним судженням?</p> <p>VI. З поданих засновків отримати категоричні висновки: Вчинено кримінальне правопорушення. Затримано чотирьох підозрюваних - Аношин, Вилков, Семак і Дробаха. Отримано таку інформацію: (1) якщо Аношин має алібі, то або Вилков також непричетний до справи, або Семик винен; (2) правильним є хоча б одне з двох - Дробаха винен або Аношин має алібі; (3) якщо Вилков винен, до Дробаха поза підозрою; (4) було доведено причетність до справи Вилкова. Встановити, хто винен, а хто - ні.</p> <p>VII. Вчинено кримінальне правопорушення. Затримано чотирьох підозрюваних - Грицик, Бабчук, Артюх і Довганюк. Отримано таку інформацію: (1) якщо винен хоча б один з двох - Грицик чи Бабчук, то Артюх брав участь у вчиненні кримінального правопорушення; (2) з двох підозрюваних - Бабчук чи Довганюк - хоча б один обов'язково винен; (3) алібі Грицика - достатня підстава для того, щоб зняти підозри з Артюха; (4) Довганюку вдалось обґрунтувати свою непричетність до справи. Хто винен, а хто - ні?</p> <p>VIII. Отримано таку інформацію: (1) правильним є принаймні одне з двох - що Корнієнко має алібі, або що злочинцями є Войтенко і Калашник; (2) якщо Корнієнко має алібі, до винен Крамар; (3)</p>
--	--	--

		<p>якщо Войтенко причетний до справи, то Крамар не має до неї відношення; (4) Встановлено винність Войтенка. Визначити винних і невинних.</p> <p>IX. Вивести висновок (якщо це можливо): $A \vee B$ B _____</p> <p>?</p> <p>X. Вивести висновок (якщо це можливо): $A \rightarrow B$ A _____</p> <p>?</p>
<p>Тема 6. Логічні основи теорії аргументації</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань до семінарського заняття 6:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доведення як логічна операція, його структура і види. 2. Логічне спростування та його способи. 3. Правила доведення та спростування. <p>Тези до обговорення: Поняття про аргументацію. Дослідження процесу аргументації в теорії аргументації. Характерні риси аргументації. Види аргументації: емпірична та теоретична, дедуктивна та недедуктивна (правдоподібна), доказова та недоказова. Суперечка, її види, прийоми ведення. Логічна та юридична аргументація. Співвідношення логічних та гендерно-психологічних аспектів аргументації. Поняття доведення. Логічний сенс операції доведення. Особливості поняття доказування у кримінальній (цивільній) справі як нормативно регульованої діяльності. Структура</p>	<p>До семінарського заняття 6:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді або есе (перелік тем): <ol style="list-style-type: none"> 1. Логічне доведення та процес доказування в кримінальному процесі. 2. Логічні критерії вибору конкуруючих правових гіпотез та слідчих версій. 3. Логічні аспекти доказування у цивільному процесі. 4. Логічний аспект аналізу судових доказів. 5. Методи аргументації у судових дебатах. <p>4. Пройти тестування з теми.</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте, якими логічними засобами забезпечується достовірність у процесі доказування. 2. Проаналізуйте види елементарних актів доказування. 3. Визначте, які методи здійснення захисту використані у наведеному прикладі: «Методи здійснення

<p>логічного доведення: теза, аргументи (підстави), демонстрація. Основні різновиди доведення: пряме та непряме. Способи встановлення демонстративності безпосереднього слідування тези з наявних аргументів. Непряме апагогічне (методом від протилежного) та непряме розділове (методом послідовного виключення) доведення; їх використання при обґрунтуванні слідчих версій. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів обґрунтування у процесі розслідування судової справи. Загальна характеристика комбінованого багатоступінчастого доказування. Поняття спростування. Захист і спростування в логіці та юриспруденції; спільне і специфіка. Безпосередня та опосередкована критика тези. Встановлення хибності тези шляхом прямого та непрямого спростування. Критика аргументів і виявлення логічної неспроможності демонстрації. Правила доказового міркування. Правила по відношенню до тези й антитези (правила визначеності, несуперечливості та незмінності тези). Логічні помилки, пов'язані з порушеннями даних правил. Логічні правила та помилки, що відносяться до аргументів. Вимоги істинності, несуперечливості, достатності аргументів та автономності їх обґрунтування щодо тези, яка доводиться. Основне правило демонстрації. Типові помилки, які призводять до недемонстративності аргументації. Паралогізми і софізми. Логічні методи виявлення та усунення помилок та хитрощів у доведенні та спростуванні. Логічні парадокси: причини виникнення і способи уникнення парадоксальності аргументації. Місце логічної теорії аргументації в теорії доказів у кримінальному (цивільному) процесі.</p>	<p>захисту в адвоката А. були іншими, ніж у Б. Він не здійснював глибокий та всебічний аналіз матеріалів справи, недостатньо приділяв уваги висновкам попереднього слідства... а в основу своєї промови поклав особистість підсудного, умови його життя, суб'єктивні мотиви злочину. «Не будуйте вашого рішення на доведеності його вчинку, а загляньте в його душу і в те, що неминуче спонукало підсудного на його образ дій».</p> <p>4. Основні характеристики і правила виводу натурального числення висловлювань.</p> <p>5. Співвідношення логічного доведення та юридичного доказування.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>I. Вказати, які аргументи є достатніми для доведення версії В:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) $A \rightarrow \bar{B}$ та A, 2) $\bar{A} \rightarrow B$ та \bar{A}, 3) $A \vee B$ та A. <p>II. Вказати, які аргументи є достатніми для доведення версії А:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) $A \vee B$ та \bar{B}, 2) $A \rightarrow B$ та B, 3) $A \rightarrow \bar{B}$ та \bar{B}. <p>III. Вказати, чи можна вважати дане доведення апагогічним: Федорчук - злочинець, його необхідно покарати. Решту злочинців також необхідно покарати.</p> <hr/> <p>Всіх злочинців необхідно покарати.</p> <hr/> <p>IV. Вказати, чи можна вважати дане доведення розділовим: Жодна держава не обходиться без правових установ. Деякі народи обходяться без правових установ.</p> <hr/>
---	--

		<p>Деякі народи не мають держави.</p> <p>V. Встановіть, чи є коректним таке доведення тези А? 1) $(B \vee C) \rightarrow A$; 2) $\bar{C} \rightarrow D$; 3) $\bar{\neg}(B \vee D)$.</p> <p>VI. Встановіть, якої помилки припущено при доведенні: „Крадіжка є кримінальним правопорушенням; здірництво не є крадіжкою. Отже, здірництво – це не кримінальне правопорушення”.</p> <p>VII. Побудуйте непряме спростування тези Т на основі аргументів: 1) $\bar{\neg}(T \wedge C)$; 2) $\bar{C} \rightarrow A$; 3) $A \vee B$; 4) $B \vee C$.</p> <p>VIII. Побудуйте апагогічне доведення тези Т, спираючись на аргументи: 1) $B \rightarrow \bar{C}$; 2) $C \vee T$; 3) $A \rightarrow B$; 4) $T \vee A$.</p> <p>IX. Побудуйте пряме доведення тези Т, виходячи з таких аргументів: 1) $A \vee (B \vee C)$; 2) $A \rightarrow \bar{C}$; 3) $\bar{B} \rightarrow T$; 4) C.</p> <p>X. Побудуйте спростування версії А, користуючись аргументами: 1) $B \rightarrow D$; 2) $A \rightarrow (B \wedge C)$; 3) $\bar{E} \rightarrow \bar{C}$; 4) $\bar{\neg}(D \wedge E)$.</p>
<p>Тема № 7. Логіка побудови та перевірки версій</p>	<p>Семинарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань <i>до семінарського заняття 7</i>: 1. Логічна характеристика гіпотези й версії як форм вірогідного знання.</p>	<p>До семінарського заняття 7: 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді або есе (перелік тем): 1. Логічні аспекти слідчої версії. 2. Версія як різновид гіпотези. 3. Логічні критерії вибору конкуруючих правових гіпотез та слідчих версій.</p>

	<p>2. Основні етапи побудови версії.</p> <p>3. Верифікація та фальсифікація версій: логічна спільність з аргументацією наукових гіпотез і особливості юридичного доказування.</p> <p>Тези до обговорення: Гіпотеза і версія. Логічні характеристики гіпотетичного способу міркування. Роль гіпотез у науковому пізнанні. Версія як вид гіпотези. Версування як процес побудови і перевірки версій та його роль у розслідуванні кримінальних правопорушень. Особливості слідчих версій порівняно з науковими гіпотезами. Версія як система припущень про елементи можливої картини кримінального правопорушення. Структура версії. Критерії прийнятності версій. Оптимальні умови відхилення версій. Взаємний зв'язок істинності версії та її цінності з точки зору розслідування злочинного діяння.</p> <p>Основні етапи процесу версування: формування інформаційного базису, його аналіз та виведення версії, перевірка версії.</p> <p>Логічні характеристики інформаційного базису. Необхідність урахування принципів та законів логіки при побудові інформаційного базису.</p> <p>Логічний механізм побудови версії. Застосування логічних методів у процесі формування версії.</p> <p>Дедуктивні методи версування. Отримання огляду гіпотез (підстав) методом приведення до диз'юнктивної нормальної форми (ДНФ). Побудова альтернативних (таких, що не перетинаються) версій за допомогою досконалої диз'юнктивної нормальної форми (ДДНФ). Способи оцінки ступенів переважності версій. Приведення наявних даних до ДДНФ з використанням альбому типових версій. Значення ДДНФ для систематизації версування та алгоритмічного відсічення суперечливих версій.</p> <p>Добудова версій на основі теореми дедукції. Надання переваги гіпотезам</p>	<p>4. Логічні аспекти огляду місця кримінального правопорушення.</p> <p>4. Пройти тестування з теми.</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка версії в судовому дослідженні. 2. Приведення формули до диз'юнктивних нормальних форм. 3. Проаналізуйте основний дедуктивно-логічний спосіб огляду та оцінки наслідків і гіпотез за допомогою нормальних форм та можливості його використання для побудови версій у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень. 4. Пряма і непряма фальсифікація. <p>Практичні завдання:</p> <p>I. До крадіжки, що розслідується, були причетні тільки троє – А, В і С. Крім того, відомо, що дану крадіжку неможливо вчинити комусь із них самостійно, без допомоги хоча б одного з решти підозрюваних. При цьому, якщо учасником кримінального правопорушення був С, то йому обов'язково "асистував" А або В, або вони обидва; якщо співучасниками були В і С, то повинен був брати участь у злочинному діянні також А, а спільна участь А і В – достатня підстава для притягнення до відповідальності С. Хто з підозрюваних обов'язково був причетним до крадіжки, а хто – ні?</p> <p>II. Якщо загальна версія А правильна, то повинна також підтвердитись часткова версія С (але не навпаки). Якщо версія В хибна, то з</p>
--	---	--

	<p>на підставі їх субординації та закону поглинання.</p> <p>Індуктивні методи встановлення причинних зв'язків. Часова залежність та причинно-наслідкова залежність явищ. Характеристика причини як філософської категорії.</p> <p>Неоднозначність логічної залежності між причиною та наслідком. Методи встановлення причинного зв'язку: метод подібності, метод відмінності, об'єднаний метод подібності та відмінності, метод супутніх змін, метод залишків; їх можливі комбінації, здійснювані з метою підвищення надійності виводу.</p> <p>Можливі застосування індуктивних методів для створення альбому типових версій та інтенсифікації версування при розслідуванні кримінальних правопорушень. Роль індуктивних методів у плануванні слідчого експерименту. Фактори підвищення ступеню правдоподібності версій, що виводяться за допомогою індуктивних методів.</p> <p>Логічні засоби дослідження версій. Основні логічні процедури верифікації та фальсифікації версій. Поняття верифікації та фальсифікації висловлювань. Логічна спільність та особливості аргументації наукових гіпотез та юридичного доказування.</p>	<p>необхідністю істинною повинна бути версія А. Нарешті, відомо, що або версія С істинна, або версія В хибна. Яка з версій є обґрунтовано істинною?</p> <p>III. Чи тотожні гіпотеза та версія у відношенні їх логічної природи?</p> <p>IV. Яка з версій А, В чи С може обґрунтовано вважатися істинною, коли відомо, що: (1) версію А можна прийняти, якщо і тільки якщо підтвердиться припущення В; (2) у разі спростування версії С справедливою можна вважати версію D; (3) версії А і С не можуть бути одночасно прийнятними, але неодмінно одна з них повинна підтвердитися; (4) виявлено несумісність версії D з наявними фактами. Розв'язок формалізуйте.</p> <p>V. Чи використовується дедукція при побудові версій?</p> <p>VI. Чи пов'язане використання типових версій у розслідуванні із застосуванням дедуктивних умовиводів?</p> <p>VII. При розслідуванні кримінального правопорушення було одержано такі свідчення: (1) співучасниками кримінального правопорушення були підозрювані А і В; (2) співучасниками кримінального правопорушення були В і С; (3) кримінальне правопорушення вчинено А і С; (4) ні А, ні В у вчиненні кримінального правопорушення участі не брали; (5) А має алібі,</p>
--	---	---

		<p>злочинець – С; (6) В – невинний, злочинець – С; (7) В непричетний до кримінального правопорушення, його вчинив А; (8) ні В, ні С не брали участі у вчиненні цього кримінального правопорушення. При співставленні даних свідчень з фактами було з'ясовано, що серед них немає жодного, яке б не суперечило дійсності. Але цих негативних результатів досить для побудови правильної версії. Визначте цю версію.</p> <p>VIII. Визначити, яка з версій має підтвердитися за таких умов: 1) $A \vee B \vee C$; 2) $A \rightarrow \bar{D}$; 3) $B \rightarrow \bar{A}$; 4) $A \wedge D$.</p> <p>IX. Сформулювати версії щодо кваліфікації скоєного за наведених обставин: «Інженер кінотеатру Степанов систематично вживав спиртні напої, з'являвся на роботі в нетверезому вигляді, здійснював прогули. Старший бухгалтер Баранова повідомляла про це директора кіномережі, не нараховувала Степанову заробітну платню за дні прогулів. Одного разу, прийшовши на роботу з мисливською рушницею, Степанов пострілом в обличчя убив Баранову».</p> <p>X. Встановити, який логічний метод лежить у підґрунті такої версії: «На місці крадіжки з квартири Колоса не знайдено слідів пошкодження замка і відбитків пальців; з квартири зникли лише гроші та коштовності, а дорога апаратура і посуд залишилися на місці. На місці крадіжки з квартири Катревича у сусідньому кварталі</p>
--	--	---

		наступного дня теж не знайдено слідів пошкодження замка і відбитків пальців; з квартири зникли лише гроші та коштовності, а дорога апаратура і посуд залишилися на місці. Отже, крадіжки з обох квартир могла вчинити одна й та ж особа (або одна й та ж злочинна група).
--	--	---

Основні інформаційні джерела

1. Вандишев В.М. Логіка. Основні поняття і принципи: навчальний посібник. К: вид-во «Кондор», 2016. 300 с.
2. Гнатюк Я.С. Некласична логіка: Навч. посіб.: Курс лекцій із практикумом // МОН України., Держ. ВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 191 с.
3. Конверський А.Є. Традиційна логіка. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2019. 452 с.
4. Конверський А.Є. Сучасна логіка: класична та неklasична: підручн. Київ, 2020. 294с.
5. Конверський А.Є. Логіка: підручн. для студ. юрид. фак-тів. 8-е вид. Київ. нац. ун-т. Київ: ЦУЛ, 2022. 352 с.
6. Логіка для правознавців: навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець, Р.В. Михайленко та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
7. Логіка : підручник. – 2-ге вид., виправлене / А. Є. Конверський. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. – 391 с.
8. Логіка: Навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І. С. Матвієнко. К.: Вадекс, 2020. 370 с.
9. Мозгова Н.Г. Логіка: навч. посіб.для студ. ВНЗ. Київ: Каравела, 2011. 247с.
10. Щербина О. Ю. Логіка для юристів : курс лекцій. К.: Юридична думка, 2009. 264 с.

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі НАВС у розділі «Дистанційні курси».

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання:

- умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських та практичних занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів;

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності:

здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування.

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи.

Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність,

логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми, здійснення філософського осмислення актуальних проблем сучасності, усвідомлення свого місця і ролі у суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, сутність людини, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах.

<https://okop.naiiau.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiiau.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Політика щодо термінів виконання та перескладання: - умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських та практичних занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів;

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення

<https://okop.naiiau.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідують лекції і семінарські заняття курсу. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт								Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>								<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Самостійна робота	Залік	
6	8	8	8	8	8	8	6	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ
протокол від 22 грудня 2022 року, № 8

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

Олег ПАВЛИШИН

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт								Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>								<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Самостійна робота	Залік	
6	8	8	8	8	8	8	6	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ
протокол від 22 грудня 2022 року, № 8

Завідувач кафедри

(підпис)

Олег ПАВЛИШИН

Розробники:

Олег ГВОЗДІК

Роман МИХАЙЛЕНКО

Тетяна КУМЕДА